

The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 6. prosinca 2006.

Koncentrični krugovi papina putovanja u Tursku

Kao što je već postao običaj nakon svakog apostolskog putovanja, htio bih na ovoj općoj audijenciji progovoriti o raznim postajama hodočašća što sam ga od srijede do petka protekloga tjedna poduzeo u Tursku. Bio je to posjet koji s mnogo razloga nije izgledao lagan, ali koji je Bog pratio od samoga početka te se tako mogao sretno i dovršiti. Stoga, kao što sam prije traio da to putovanje pripravi i pratite molitvom, tako i sada od vas traim da mi se pridruite u zahvaljivanju Gospodinu za njegov sretan tijek i dovršetak. Njemu povjeravam plodove koji, nadam se, iz toga puta mogu izaći, bilo u pogledu odnosa s našom pravoslavnom braćom, bilo u pogledu dijaloga s muslimanima. Osjećam da u prvom redu moram obnoviti srdačne izraze zahvalnosti predsjedniku republike, predsjedniku vlade i ostalim predstavnicima vlasti, koji su me primili s tolikom čašću te osigurali potrebne uvjete kako bi sve moglo proteći na najbolji mogući način. Potom bratski zahvaljujem biskupima Katoličke crkve u Turskoj, zajedno s njihovim suradnicima, za sve što su učinili. Osobite izraze zahvalnosti upravljam ekumenskom patrijarhu Bartholomaios I., koji me primio u svome domu, armenskom patrijarhu Mesrobu II., metropolitu Sirske pravoslavne crkve Mar Filuksinosu te ostalim vjerskim dostojanstvenicima. Za čitavoga sam puta osjećao duhovnu potporu svojih časnih prethodnika slugu Bojih Pavla VI. i Ivana Pavla II., koji su također ostvarili nezaboravne posjete Turskoj, a osobito potporu blaenoga Ivana XXIII., koji je od 1935. do 1944. bio papinski predstavnik u toj plemenitoj zemlji, gdje je ostavio spomen pun privrenosti i poštovanja.

Pozivajući se na sliku Crkve što nam je daje II. vatikanski sabor (usp. konstitucija *Lumen gentium* 14-16), mogao bih reći da i papina apostolska putovanja pridonose ostvarenju njezina poslanja koje se događa u "koncentričnim krugovima". U središnjem krugu Petrov nasljednik utvrđuje u vjeri

katolike, u onom srednjem krugu susreće se s ostalim kršćanima, a u onom vanjskom obraća se nekršćanima i čitavom čovječanstvu. Prvi dan moga posjeta Turskoj odvijao se na polju ovoga trećeg "kruga", najširega: susreo sam se s predsjednikom vlade, predsjednikom republike i predsjednikom za vjerska pitanja, upućujući ovome posljednjemu i svoj prvi govor. Potom sam odao počast u mauzoleju "oca domovine" Mustafe Kemala Atatürka, te imao priliku govoriti diplomatskom zboru u apostolskoj nuncijaturi u Ankari. Ovaj intenzivan niz susreta predstavljao je vaan dio posjeta, osobito s obzirom na činjenicu da je Turska zemlja s velikom muslimanskom većinom, premda se njome upravlja prema Ustavu koji potvrđuje laičku narav drave. To je, dakle, vana zemlja u odnosu na veliki izazov koji se danas pojavljuje na svjetskoj razini: s jedne strane valja ponovno otkriti stvarnost Boga i javni značaj vjere, a s druge strane omogućiti da izraavanje te vjere bude slobodno, lišeno fundamentalističkog izobličavanja, sposobno odbiti svaki oblik nasilja. Stoga sam imao pravu priliku ponoviti svoje poštovanje prema muslimanima i islamskoj civilizaciji.

Mogao sam istodobno istaknuti vanost zajedničkog djelovanja kršćana i muslimana za čovjeka, za ivot, za mir i pravdu, podvlačeći da je odvajanje civilnoga i religioznog područja po sebi vrijednost, te da drava mora jamčiti građaninu i vjerskim zajednicama stvarnu slobodu kulta. Na području međureligijskog dijaloga, boanska mi je Providnost dozvolila da, gotovo na kraju svoga putovanja, izvršim prethodno nepredviđenu gestu, a koja se pokazala osobito značajnom: posjet poznatoj Plavoj damiji u Istanbulu. Zastavši koju minutu u sabranosti na tom mjestu molitve, obratio sam se jedinome Gospodinu neba i zemlje, milosrdnom Ocu čitavoga čovječanstva. Neka se svi vjernici prepoznaju njegovim stvorenjima te daju svjedočanstvo istinskoga bratstva. Drugi me dan putovanja odveo do Efeza, te sam se odmah našao u onom središnjem "krugu", u izravnom dodiru s katoličkom zajednicom. U blizini Efeza, na ugodnom mjestu zvanom "Slavujev breuljak", iznad Egejskoga mora, nalazi se svetište Kuće Marijine. Riječ je o drevnoj, maloj kapeli podignutoj oko kuće što ju je prema vrlo staroj predaji apostol Ivan dao izgraditi za Djevicu Mariju, nakon što ju je doveo sa sobom u Efez. Sam Isus povjerio ih je jedno drugome kad je prije nego će umrijeti na kriju rekao Mariji: "eno, evo ti sina!", i Ivanu: "Evo ti majke!" (Iv 19,26-27). Arheološka istraivanja pokazala su da je to mjesto od pamtivijeka povezano s marijanskim kultom, a drago je muslimanima koji obično onamo dolaze častiti Mariju koju nazivaju "Meryem Ana", Majka Marija. U vrtu uz tu kapelu slavio sam svetu misu za skupinu vjernika, koji su došli iz grada Izmira i ostalih dijelova Turske, ali i iz inozemstva. Uz "Kuću Marijinu" osjetili smo se doista "kod kuće", a u tom smo ozračju mira molili za mir u Svetoj zemlji i u čitavome svijetu. Ondje sam se spomenuo i don Andrea Santora, rimskoga svećenika, koji je svojom krvlju svjedočio evanđelje u turskoj zemlji. Onaj drugi "krug" koji se odnosi na ekumenske susrete zauzeo je središnje mjesto u ovom putovanju, a dogodio se prilikom proslave blagdana svetog Andrije, 30. studenoga. Ta je prigoda bila idealan kontekst za učvršćivanje bratskih odnosa između rimskoga biskupa, nasljednika Petrova, i ekumenskog patrijarha Carigrada, Crkve što ju je prema predaji utemeljio apostol Andrija, brat Šimuna Petra. Slijedeći stope Pavla VI., koji se susreo s patrijarhom Atenagorom, i Ivana Pavla II., kojega je ondje primio Atenagorin nasljednik Dimitrije I., ponovio sam tu gestu velikog simboličkog značenja s njegovom svetosti Bartholomaiosom I., kako bismo istaknuli

uzajamnu zauzetost u nastavku puta prema ponovnom uspostavljanju punoga zajedništva između katolika i pravoslavnih. Kako bismo potvrdili tu čvrstu odlučnost, zajedno s ekumenskim patrijarhom, potpisao sam Zajedničku izjavu, koja predstavlja novi korak na tom putu. Osobito je znakovito da se taj čin dogodio na kraju svečane liturgije o blagdanu svetog Andrije, kojoj sam prisustvovao i koja se zaključila dvostrukim blagoslovom što su ga udijelili biskup Rima i patrijarh Carigrada, nasljednici apostola Petra i Andrije. Na taj smo način pokazali da se u temelju svakog ekumenskog djelovanja uvijek nalazi molitva i ustrajno zazivanje Duha Svetoga. U tom sam istom duhu imao priliku susresti se s patrijarhom Armenske apostolske crkve njegovim blaenstvom Mesrobom II., kao i s metropolitom Sirske pravoslavne crkve. U tom kontekstu rado spominjem i razgovor što sam ga imao s velikim rabinom Turske.

Moj se posjet zaključio, prije povratka u Rim, vraćanjem u onaj "nutarnji" krug, to jest susretom s katoličkom zajednicom koja je čitava bila prisutna u latinskoj katedrali Duha Svetoga u Istanbulu. Na toj su svetoj misi bili prisutni i ekumenski patrijarh, armenski patrijarh i siro-pravoslavni metropolit, kao i predstavnici protestantskih Crkava. Jednom riječju, bili su sjedinjeni u molitvi svi kršćani, u raznolikosti svojih tradicija, obreda i jezika. Utvrđeni riječju Kristovom, koja vjernicima obećava "potoke ive vode" (*Iv 7,38*), i slikom mnogih udova sjedinjenih u jedinstveno tijelo (*usp. 1 Kor 12,12-13*), doivjeli smo iskustvo novih Duhova.

Draga braćo i sestre, vratio sam se ovamo, u Vatikan, puna srca zahvalnosti Bogu i tolikih osjećaja iskrene privrenosti i poštovanja prema stanovnicima ljubljene turske zemlje, među kojima sam se osjećao prihvaćenim i shvaćenim. Simpatija i srdačnost kojom su me okruili, bez obzira na neizbjene teškoće što ih je moj posjet unio u uobičajeni slijed njihovih svakodnevnih aktivnosti, ostaju za mene i vi spomen koji me navodi na molitvu. Neka svemogući i milosrdni Bog pomogne turskom narodu, njegovim vođama i predstavnicima različitih religija, da zajedno izgrade budućnost mira, kako bi Turska mogla biti "most" prijateljstva i bratske suradnje između Zapada i Istoka. Molimo, osim toga, i da bi Marijinim zagovorom Duh Sveti učinio ovo apostolsko putovanje plodnim, te ono mogne u cijelome svijetu pokrenuti poslanje Crkve koju je Krist ustanovio kako bi svim narodima naviještala evanđelje istine, mira i ljubavi.